

دوره چهارم - سال دوم

۱۳۷۲ - ۱۳۷۳

تاریخ چاپ ۱۳۷۲/۴/۸

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای عالی

شماره ترتیب چاپ

۶۶۵

شماره چاپ سابقه

۲۴۰

شماره دفتر ثبت

طرح

طرح نحوه جلوگیری از آلودگی هوا

کمیسیون های ارجاعی

کشاورزی و عمران روستاها

امور اداری و استخدامی - امور برنامه و بودجه - امور نفت - امور صنایع و معادن - مسکن و
شهرسازی و راه و ترابری - امور قضائی و حقوقی - شوراها و امور داخلی کشور - امور بهداشتی و
بهریستی - نهادهای انقلاب

اداره کل قوانین

بسمه تعالی

در اجرای ماده ۶ آئین‌نامه داخلی و براساس
تقاضای مورخ ۱۳۷۲/۳/۳۰ هجده نفر از نمایندگان
محترم در دستور کار مجلس قرار گرفته است

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

احتراما ، باتوجه به اینکه طرح نحوه جلوگیری از آلودگی هوا قبلا" در کمیسیونهای ذیربط باحضور کارشناسان و نمایندگان دولت بررسی شده و شورا اول آن نیز در دوره سوم مجلس خستامه یافته و پس از تقدیم طرح بشماره چاپ ۱۴۸۲ برای شور دوم ، دوره سوم مجلس شورای اسلامی به پایان رسید ، لذا به لحاظ اهمیت موضوع و ضرورت امر تقاضا دارد طرح قانونی مذکور براساس ماده ۶ آئین‌نامه داخلی جهت رسیدگی یک شوری در دستور کار مجلس قرار گیرد.

جلالی - ربیعی - موسوی - بهرامی - آستانه - دکتر شیبانی - شجاع -
دکتر پاک نژاد - نوروززاده - سید محمود کاظم دینان - مختاری -
افرازیده - ذبیح... کریمی - سید مصطفی روحانی - محمد نبوتی -
سید محمد حسن علوی - سید فتح... حسینی - محمد ناصر توسلی زاده.

مصوبه شور اول مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۶۹/۹/۷

طرح نحوه جلوگیری از آلودگی هوا

ماده ۱- در اجرای اصل پنجاهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور پاکسازی و حفاظت هوا از آلودگی‌ها از تاریخ تصویب این قانون کلیه دستگاهها موظفند سیاستهای موضوع این قانون را رعایت و اجرا نمایند.

ماده ۲- به موجب این قانون صاحبان کلیه وسائط نقلیه موتوری موظفند همه ساله اتومبیل‌های خود را در تعمیرگاههای مجازی که در هر یک از شهرهای کشور توسط ادارات راهنمایی و رانندگی شهرستانهای مربوطه تعیین خواهند شد، معاینه نموده و کارت انجام معاینه و سلامت اتومبیل دریافت نمایند.

تبصره ۱- مالکین اتومبیل‌های فوق‌الذکر موظفند به هنگام اخذ هر نوع خدمات و تسهیلات مربوطه از دولت (نظیر اخذ لاستیک، قطعات یدکی، کوپن موخت و...) ونیز نقل و انتقال اسناد اتومبیل‌ها، کارت معتبر انجام معاینه و سلامت اتومبیل مربوطه را به ارائه دهندهگان خدمات و تسهیلات و دفاتر اسناد رسمی ارائه دهند.

تبصره ۲- هزینه‌های انجام معاینه اتومبیل و صدور کارت سلامت اتومبیل از مالکین اتومبیل‌های مربوطه اخذ می‌گردد. میزان هزینه‌های فوق‌الذکر برای هر یک از اتومبیل‌ها حسب مورد توسط ادارات راهنمایی و رانندگی شهرستانهای مربوطه تعیین و به تعمیرگاهها و مراکز مجاز سرویس اتومبیلها ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۳- شروع اجرای مفاد تبصره ۱ ماده فوق یک سال پس از تصویب این قانون بوده و در این مدت یک سال صاحبان اتومبیل موضوع ماده فوق موظفند نسبت به انجام معاینه و اخذ کارت سلامت برای اتومبیل مربوطه اقدام نمایند.

تبصره ۴- به موجب این قانون تردد کلیه وسائط نقلیه موتوری فاقد کارت معتبر انجام معاینه سلامت اتومبیل ممنوع می‌باشد.

ماده ۳- ادارات راهنمایی و رانندگی شهرهای بزرگ کشور موظفند با همکاری سازمانهای حمل و نقل و ترافیک شهری برنامه تردد اتومبیلهای غیردولتی و اتومبیلهایی که جزو وسایل نقلیه عمومی نیستند را به نحوی برنامه ریزی و تنظیم و اجرا نمایند که همه روزه از ساعت ۶/۳۰ الی ۱۵/۳۰ بیش از یک دوم اتومبیلهای مجاز به تردد، در داخل شهرهای بزرگ کشور تردد نمایند.

تبصره ۱- آن تعداد از افراد که به دلیل ویژگیهای خاص شغلی خود مجبورند در تمام ساعات از روز با اتومبیل مربوطه در داخل شهر تردد نمایند و نیز مسافرین از شمول ماده فوق مستثنی بوده و میتوانند با پرداخت هزینههای مربوطه از ادارات راهنمایی و رانندگی شهرهای مربوطه کارت ویژه تردد اخذ نمایند. تشخیصی موارد ضاعفیت از ماده فوق و میزان هزینههای مربوطه جهت صدور کارت ویژه تردد و نحوه صدور کارت موقت تردد برای مسافرین موضوع این تبصره طبق آئیننامه ای خواهد بود که توسط اداره کل راهنمایی و رانندگی کشور تهیه و حسب مورد بتصویب کمیونی مرکب از:

وزیر کشور (ریاست کمیسیون)، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست، رئیس اداره کل راهنمایی و رانندگی کشور، نماینده رئیس جمهور، وزیر یا بالاترین مقام دستگاه مربوطه حسب مورد خواهد رسید.

تبصره ۲- ساعات ممنوعیت تردد بیش از یک دوم اتومبیلهای مجاز به تردد در داخل شهرهای بزرگ کشور با پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیات وزیران برای شهرهای مختلف کشور قابل افزایش میباشد.

تبصره ۳- مأمورین ادارات راهنمایی و رانندگی شهرهای مربوطه موظفند ضمن جلوگیری از تردد اتومبیلهای موضوع ماده فوق در ساعات و روزهای غیر مجاز در داخل شهرهای بزرگ کشور مبلغ چهار هزار (۴۰۰۰) ریال برای هربارتخلف به عنوان جریمه اخذ نمایند.

تبصره ۴- آئین‌نامه اجرائی تفصیلی ماده فوق توسط اداره کل راهنمائی و رانندگی کشور با همکاری سازمانهای حفاظت محیط زیست، حمل و نقل و ترافیک شهری ظرف مدت دوماه تهیه و پس از تایید وزارت کشور بتصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده ۴- صدور هرگونه موافقت اصولی جهت احداث یا توسعه واحدهای صنعتی با توجه به سیاست جلوگیری از گسترش بیرویه شهرهای بزرگ بر اساس سیاستهای آمایش سرزمین که به تصویب هیات وزیران می‌رسد، انجام گیرد.

ماده ۵- وزارت صنایع سنگین موظف است سیاستها و برنامه‌های تولیدی واحدها و شرکتهای تابعه خود را به نحوی تنظیم نماید که اولاً تولید واسطه نقلیه با موتورهای غیر استاندارد محیط زیست صورت نپذیرد. ثانیاً ساخت اتومبیلها به نحوی طراحی گردد که مجهز به دستگاه کنترل و تصفیه کننده آلودگی‌ها باشند. ثالثاً در ساخت خودرو، برنامه تولید وسایل نقلیه و حمل و نقل عمومی نظیر مینی‌بوس و اتوبوس و... را در اولویت قرار دهد. رابعاً ساخت اتومبیلها به نحوی طراحی گردد که امکان استفاده از گاز به جای سایر سوختها وجود داشته باشد.

تبصره - وزارت صنایع سنگین موظف است به جای اتومبیل‌های شخصی و اتوبوس‌های عمومی ممنوع التردد در شهرهای بزرگ در صدی از وسایط نقلیه مسافری عمومی را در اختیار شرکت‌های واحد اتوبوسرانی بین شهری در شهرهای مذکور قرار دهد.

ماده ۶- وزارت نفت موظف است سیاستهای زیر را رعایت و اجرا نماید:

الف - نسبت به گازرسانی به اماکن و واحدهای خدماتی عمومی شهرهای بزرگ کشور از قبیل نانواییها، حمامها، قنادیها، رستورانها، هتلها و... با اولویت اقدام گردد.

ب - گازرسانی به کوره‌های آجرپزی و کارخانجات صنعتی واقع شده

در محدوده شهرهای بزرگ و تاشعاع سی کیلومتری آنها خارج از نوبت و با اولویت صورت پذیرد.

ج - نسبت به ایجاد تغییرات لازم در ساخت نوع بنزین و تولید بنزین بدون سرب و با اکتان بالا برنامه ریزی صورت پذیرد.

د - نسبت به احداث و تبدیل جایگاههای ویژه عرضه فرآورده های نفتی در شهرهای بزرگ کشور به جایگاههای ویژه عرضه گاز برنامه ریزی صورت پذیرد.

تبصره ۱- استفاده از فرآورده های نفتی به عنوان سوخت در آن عده از واحدهای صنعتی که امکان استفاده از گاز طبیعی به عنوان سوخت وجود دارد متنوع می باشد. شرکتهای پخش فرآورده های نفتی موظفند از تحویل فرآورده های نفتی به اینگونه واحدهای صنعتی خودداری نمایند.

تبصره ۲- آئین نامه اجرائی تفصیلی ماده فوق توسط وزارت نفت با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست ظرف مدت دو ماه تهیه و بتصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده ۷ - شهرداریها موظفند به منظور تامین هوای پاک مورد نیاز ساکنین شهرهای مربوطه سیاستهای زیر را رعایت و اجرا نمایند.

الف - سوزاندن زباله های شهرها و لوازم اسقاطی و زاید کارگاهها به صورت باز ممنوع است.

ب - صدور پروانه های ساختمانی برای واحدهای مسکونی و تجاری جدید الاحداث یا بازسازی و نوسازی شده از طرف شهرداریها منوط خواهد بود به سپردن تعهد رسمی کشت حداقل یک درخت به ازای هر چهل متر مربع زیربنای ساختمانهای مذکور در داخل فضای بیرونی ساختمانهای مربوطه از طرف صاحبان واحدهای مسکونی و تجاری مربوطه به شهرداریهای ذیربط *

تبصره ۱- اخذ پایان کار برای واحدهای مسکونی و تجاری

احدای فوق‌الذکر از شهرداری منوط است به انجام تعهد کشت درخت موضوع ماده فوق.

تبصره ۲- آئین‌نامه اجرایی تفصیلی ماده فوق ظرف مدت دو ماه توسط وزارت کشور با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان جنگلها و مراتع کشور تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده ۸- کلیه دستگاههای اجرایی خدمات دهنده شهری موظفند در یک زمان معین و هماهنگ با هم جهت ارائه خدمات مربوطه اقدام به کندن آسفالت و حفر کانال در یک قسمت از خیابانهای شهر بنمایند.

تبصره - ارگانهای مادرکننده مجوز کندن آسفالت و حفر کانال در خیابانهای شهرها موظفند هماهنگیهای لازم را در بین دستگاههای اجرایی خدمات دهنده شهری ایجاد نمایند.

ماده ۹ - وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداریها موظفند به هنگام تهیه طرحهای هادی و جامع شهرها و واحداث خیابانها و بزرگراهها در داخل شهرهای کشور به نحوی برنامه ریزی و عمل نمایند که:

اولا - خیابانها و بزرگراهها دارای عرض مناسب باشند.

ثانیا - در خیابانهای اصلی و بزرگراهها خطوط ویژه جداگانه‌ای جهت تردد وسایل نقلیه عمومی و تردد دوچرخه در آنها پیش‌بینی گردیده باشد.

ثالثا - محل احداث تعمیرگاههای ماشین‌آلات در نقاطی از شهر پیش‌بینی گردد که آلودگی هوای شهر را باعث نگردد.

رابعا - در نقاط مناسبی از شهرها احداث پارکینگهای مشجر پیش‌بینی گردد.

خامسا - فضاهای سبز و فضای لازم برای احداث دستگاههای خدمات‌دهنده دولتی به صورت مجتمع در نقاط مناسب شهرها پیش‌بینی گردد.

تبصره ۱- احداث هرگونه ساختمان جدید از طرف موسسات و سازمانها و ادارات و واحدهای خدمات دهنده دولتی و نهادهای

انقلابی در خارج از نقاط پیش‌بینی شده در طرح هادی و جامع شهرها ممنوع می‌باشد.

تبصره ۲- کاهش میزان فضاهای مذکور در ماده فوق که در طرح‌های جامع و هادی تعیین شده، ممنوع است.

تبصره ۳- آئین‌نامه اجرایی ماده فوق توسط وزارتین کشور و مسکن و شهرسازی با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و بتصویب هیات وزیران خواهد رسید.

تبصره ۴- شهرداریها موظفند از صدور پروانه ساختمانی جهت احداث هرگونه ساختمان در فضاهای موضوع ماده فوق به‌غیر از موارد پیش‌بینی شده در طرح‌های جامع و هادی شهرها خودداری نمایند.

ماده ۱۰- دولت و کمیته تخصصی ارزشموظفند ارزش موردنیاز جهت تولید وسایل حمل و نقل عمومی کشور نظیر اتوبوس و مینی‌بوس و قطعات موردنیاز آنها را با اولویت خاص تامین نمایند.

ماده ۱۱- شهرکهای صنعتی و سایر واحدهای صنعتی خارج از این شهرکها ۱۰٪ مجموعه فضای تخصصی داده شده جهت ایجاد واحدهای تولیدی را به ایجاد فضای سبز و کشت درختان مناسب منطقه اختصاص دهند.

تبصره ۱- وزارتخانه‌های صنعتی موظف به کنترل اعمال ماده فوق توسط متقاضیان ایجاد صنعت در زمان صدور پروانه بهره‌بردار خواهند بود.

تبصره ۲- آئین‌نامه اجرایی تفصیلی ماده فوق ظرف مدت دو ماه توسط وزارتخانه‌های کشاورزی، صنایع، صنایع سنگین و نیرو با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و بتصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۲- ادارات منابع طبیعی شهرستانها موظفند درختان مناسب مورد نیاز متقاضیان موضوع این قانون را با قیمت مناسب تامین نموده و در اختیار اشخاص حقیقی و حقوقی ذیربط قرار دهند.

ماده ۱۳- سازمانها و ادارات و موسسات دولتی موظفند به منظور کاهش تردد در سطح شهر تهران و شهرهای بزرگ موضوع این قانون خدمات خود را در محدوده مناطقی که طبق منطقه‌بندی خدماتی شهرهای

مذکور تعیین شده بطور هماهنگ توزیع نمایند. همچنین وزارت مسکن و شهرسازی موظف است درانتخاب زمین برای خانه‌های سازمانی و مجتمع‌های مسکونی کارمندی نزدیکی به محل کار آنها را رعایت نماید.

تبصره ۱ - دولت موظف است درجهت انتقال کارکنان دولت از شهرهای بزرگ به سایر نقاط کشور تسهیلات لازم را ایجاد نماید.

تبصره ۲ - آئین‌نامه اجرائی ماده فوق ظرف مدت دوماه توسط سازمان اموراداری و استخدامی کشور تهیه و به‌تمویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۴ - سازمان حفاظت محیط زیست در چهارچوب این قانون و قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست بر اجرای دقیق مواد این قانون نظارت خواهند داشت و هماهنگیهای لازم را بین دستگاههای مختلف مقرر در این قانون برقرار خواهند نمود.

تبصره ۱ - کلیه آئین‌نامه‌ها و دستورالعملهای اجرائی که به‌منظور تامین هوای پاک موردنیاز ساکنین نقاط مختلف کشور و جلوگیری از آلودگی آن در چهارچوب این قانون و قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به‌تمویب شورای عالی حفاظت محیط زیست میرسد، برای کلیه دستگاههای کشور لازم الاجراست.

ماده ۱۵ - به‌منظور جلوگیری از تردهای غیرضروری وسایل حمل و نقل کالاها در جاده‌ها و خیابانهای شهرهای کشور وزارت بازرگانی موظف است به‌هنگام تعیین سهمیه و توزیع کالا بین استانها و شهرستانهای مختلف کشور به‌نحو برنامه‌ریزی و عمل نماید که اولاً سهمیه هریک از شهرستانهای کشور مستقیماً از مبادی توزیع (واحد تولیدی یا مبادی ورود کالابه‌کشور) تامین و تحویل گردد ثانیاً حتی‌الامکان سهمیه‌هریک از شهرستانها از نزدیکترین مبادی توزیع کالا تامین و تحویل گردد و از جایجائی غیرضروری کالا بسین

استانها و شهرستانهای مختلف جلوگیری بعمل آید.

ماده ۱۶ - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران موظف است حداقل ۲ ساعت در هفته از برنامه‌های خود را در زمان مناسب به آموزش بهداشت و حفظ سلامت محیط زیست انسان اختصاص دهد.

ماده ۱۷ - وزارت نیرو و ادارات راهنمایی و رانندگی موظفند به نحوی برنامه‌ریزی و عمل نمایند که در هنگام قطع برق تمام ویلا قسمتی از شهرهای بزرگ کشور برق چراغهای راهنمایی نصب شده در چهارراهها و میادین شهرهای بزرگ قطع نگردد و خاموشی صورت نپذیرد.

ماده ۱۸ - کلیه دستگاههای اجرائی و نهادهای انقلاب اسلامی موظفند به منظور جلوگیری از مراجع غیر ضروری ساکنین روستاها و شهرهای کوچک و وزود اتومبیلهای سواری آنها به شهرهای بزرگ کشور، اختیارات بیشتری را به واحدهای تابعه مربوطه در شهرستانهای کوچک تفویض نمایند به نحوی که حداکثر امور مردم در شهرستانهای محل سکونت خود انجام پذیرد و مشکلات آنها رفع گردد.

تبصره - آئین‌نامه اجرائی ماده فوق توسط سازمان اموراداری و استخدامی کشور ظرف مدت دو ماه تهیه و تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۹ - آن تعداد از ادارات راهنمایی و رانندگی شهرهای بزرگ کشور که جهت اجرای دقیق این قانون با کمبود پرسنل روبرو می‌گردند، مجازند جهت اجراء دقیق این قانون از مشمولین خدمت وظیفه عمومی که دوره مقدماتی آموزش نظامی و آشنائی با کار را سپری نموده‌اند، استفاده نمایند.

تبصره - مدت خدمت مشمولین فوق‌الذکر در ادارات راهنمایی و رانندگی شهرهای بزرگ کشور جزو خدمت نظام وظیفه عمومی آنها محسوب گردیده و مشمولین مذکور در این مدت از نظر انضباطی تابع مقررات نیروهای مسلح جمهوری اسلامی و از نظر ارائه خدمات تابع قوانین آن موسسه‌ای که در آن خدمت می‌نمایند، می‌باشند.

ماده ۲۰- درآمدهای حاصله از اجراء این قانون پس از وصول توسط دستگاههای ذیربط بلافاصله به حساب خزانه‌داری کل واریز میگردد و معادل وجوه واریزی در هر سال جهت کمک به اجراء دقیق این قانون در اختیار دستگاههای ذیربط قرار می‌گیرد و به صورت ردیف جداگانه‌ای در لایحه بودجه سال بعد پیش‌بینی و منظور می‌گردد.

ماده ۲۱- منظور از شهرهای بزرگ در این قانون شهرهایی هستند که جمعیت آنها بیش از ۵۰۰ هزار نفر می‌باشد.

تبصره - آن تعداد از شهرهای کشور که جمعیت کمتر از ۵۰۰ هزار نفر داشته ولی با تشخیص سازمان حفاظت محیط زیست از میزان آلودگی نسبتاً بسالانی برخوردار (مشابه شهرهای بزرگ کشور) می‌باشد، مشمول اجرای دقیق مواد از این قانون که اختصاص به شهرهای بزرگ دارد، خواهند شد.

ماده ۲۲- آئین‌نامه اجرائی مورد نیاز آن تعداد از مواد این قانون که برای تهیه آئین‌نامه اجرائی آنها شیوه و ویژه‌ای تعیین نگردیده است، حداکثر ظرف مدت دوماه پس از تصویب این قانون توسط دستگاه اجرائی ذیربط تهیه و بتصویب هیات وزیران خواهد رسید.

تبصره - رئیس جمهور و هر یک از وزیران حسب مورد مسوول اجرای دقیق مواد این قانون می‌باشند و موظفند هر شش ماه یکبار گزارش عملکرد خود را به اطلاع کمیسیونهای مختلف مجلس شورای اسلامی برسانند.

ماده ۲۳- به منظور رفع محدودیتهای زیست محیطی در نقاط پر تراکم و نامناسب شهرها و نیل به معیارهای صحیح شهرسازی و زیست محیطی وزارت مسکن و شهرسازی با هماهنگی دستگاههای ذیربط موظف است با استفاده از درآمد سازمان زمین شهری و خودیاری مردم، طرحهای بهسازی مناطق مزبور را تهیه و اجراء نماید.

ماده ۲۴- اعتبار مورد نیاز برای اجراء دقیق این قانون از محل درآمدهای حاصله از اجراء مواد این قانون تامین می‌گردد.